

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ТВОРЧОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВНЗ

Постановка проблеми. XXI століття характеризується тим, що в умовах постіндустріального та/або інформаційного суспільства комп'ютери поки що не можуть (та чи можуть взагалі?) окреслити перспективи подальшого його існування та розвитку. Багато в чому все залежить від людського чинника. Крім локальних, регіональних, глобальних потреб і можливостей, як показує історія сучасного світу, необхідно врахувати в повному об'ємі весь той творчий потенціал, який корениться в історії людства в цілому та в кожній особистості окремо. Через вищесказане, не можна недооцінювати все те смислове навантаження, яке лягає на педагогіку сучасності. Новий час висуває перед педагогічною освітою особливі завдання, і, в першу чергу, підготовку вчителя-гуманіста. Модель педагога XXI століття припускає перш за все професійну, компетентну, творчо розвинену особистість, в якій превалюють духовно-етичні, гуманні якості. Вона має свій гуманістичний почерк педагогічної діяльності, уміє ставити та вирішувати завдання гуманного виховання, встановлювати гуманістичний стиль взаємин з учнями, організувати сумісний пошук цінностей і норм поведінки. Підготувати такого вчителя можуть тільки фахівці високого рівня, духовно багаті люди.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Результати останніх досліджень Коваленко Б.Ю., Брюханова П.І., Алтир'ової О.О., Савицького П.В., Могач Т.Т., Петрушенка Т.А., Скріпник Д.Т. та ін. дозволили отримати істотні дані щодо сучасної діяльності викладачів ВНЗ, у тому числі й педагогічних. Разом із тим слід підкреслити, що питання, пов'язані з їхньою професійною творчістю через суспільні динамічні зміни та «ломки стереотипів», не були досить добре висвітлені. У цьому контексті все більш очевидним стає вивчення творчого потенціалу педагога вищої школи, створення теорії сучасної педагогічної творчості.

Також слід зазначити, що при аналізі творчості як предмету наукового знання нами використовувалися праці відомих філософів, психологів, педагогів (Ю.П. Азаров, П.А. Алексєєв, Н. Бердяєв, Л.С. Виготський, В.А. Кан-Калік, Б.М. Кедрів, Ф.В. Лазарєв, В.А. Панін, Я.А. Пономарьов, М.М. Поташник та ін.); розглядаючи проблему професійної творчості викладачів педагогічних ВНЗ в її історичному розвитку, ми спиралися на праці видних громадських діячів та педагогів (М.В. Ломоносов, Н.І. Пірогов, Д.І. Пісарєв, В.Я. Стоюнін, Х.А. Чеботарьов та ін.), а також на роботи узагальнювального характеру (С.І. Архангельський, А.Є. Іванов, Г.М. Лівшиц); аналіз змістовного компоненту проблеми був збудований з урахуванням положень і висновків, що містяться в працях А.Ф. Ахматова, А.А. Вербицького, В.А. Сластеніна, Н.Є. Щуркової та ін.

Постановка завдання. Метою даної статті стало виявлення і розкриття умов та шляхів розвитку професійної творчості викладачів педагогічних ВНЗ, що і зумовило вирішення наступних завдань: розглянути творчість як предмет наукового знання; здійснити історико-педагогічний аналіз проблеми; розробити навчальні програми та посібники низки вузівських педагогічних курсів, методичні рекомендації по організації спільної творчої діяльності викладачів і студентів педагогічних ВНЗ у навчально-виховному процесі.

Виклад основного матеріалу. Приступаючи до дослідження, ми виходили з припущень, що на розвиток професійної творчості викладача педагогічного ВНЗ істотно впливає структура, зміст, місце науки в системі навчальних дисциплін. Ефективність даного процесу в значній мірі зумовлюється умовами, що враховують погляд сучасної науки на творчість, як на складний процес, який не вичерпується будь-якою однією стороною, а існує як синтез різних сфер людської свідомості, тісно пов'язаний із властивостями особистості.

Методологічною основою дослідження виступає система знань про соціально-діяльнісну сутність особистості, її індивідуально-психологічні особливості, про закономірності її розвитку, про умови забезпечення цього процесу в реаліях сучасної вищої школи. Крім того, ми спиралися на сукупність наукових положень про природу та характер творчості.

Для вирішення поставленої проблеми був використаний комплекс методів, відповідних меті, завданням, темі, предмету та об'єкту дослідження: аналіз філософської та психолого-педагогічної літератури; вивчення офіційних документальних джерел, концепцій, програм; узагальнення передового досвіду; педагогічне спостереження та самоспостереження; експертна

оцінка й самооцінка; опити (бесіди, інтерв'ю, анкетування); вивчення навчально-методичної і вузівської документації; дослідно-експериментальна робота.

Вивчення проблеми розвитку професійної творчості викладачів ВНЗ вимагало звернення до аналізу філософських, психологічних, педагогічних джерел, присвячених дослідженню суті творчості, історії та сучасному стану проблеми.

Сучасна філософія визначає творчість як процес людської діяльності, що створює якісно нові матеріальні й духовні цінності.

Приведене вище визначення в цілій низці джерел доповнюється наступною характеристикою: творчість – створення нового, яке сприяє прогресивному розвитку людства. Проте, ми розділяємо точку зору П.В. Алексєєва та В.В. Паніна, що «прив'язка» творчості тільки до прогресу дає привід для окреслювання надмірно вузького круга явищ, відношуваних до творчості [1].

Творчість трактується як соціально-історичне явище, що виникає і розвивається в процесі взаємодії суб'єкта і об'єкта на основі суспільної практики (С.С. Гольдентріхт, А.М. Шулік); у простому випадку як несвідомий, спонтанний процес продукування нових образів (Ф.В. Лазарєв); не тільки як створення раніше не існуючих матеріальних і духовних цінностей, але й нова за способом, методом і метою репродукція вже існуючих цінностей (Н.І. Киященко, Н.Л. Лейзеров); як загальнолюдський феномен, невід'ємна приналежність сукупного суб'єкта, взятого у всьому філософськи значущому багатстві визначень людини, в якійсь мірі тих, що включають навіть діалектику біологічного та соціального (Е.В. Дмитрієв).

У центрі уваги вчених-психологів знаходяться питання про структуру творчості, про шляхи, що ведуть до відкриття нового, про пізнавальну роль інтуїції, уяви, передбачення, цілепологання і так далі. Будучи по своїй суті культурно-історичним явищем, творчість має психологічний аспект: особовий і процесуальний [4]. Вона припускає наявність у особистості здібностей, мотивів, знань та умінь, завдяки яким створюється продукт, що відрізняється новизною, оригінальністю, унікальністю. Творчість – необхідна умова розвитку матерії, утворення її нових форм, разом з виникненням яких міняються і самі форми творчості; творчість людини – лише одна з таких форм (Я.А. Пономарєв). Ще один напрям психології творчості, що має значення для нашого дослідження, пов'язаний з розглядом питання про творчу активність людської особистості. З одного боку, вона – наслідок індивідуальних рис особистості, з іншої – має відому соціальну обумовленість (Є.С. Чугунова).

Ми дотримуємося розуміння творчості як процесу нестандартного вирішення поставлених завдань в будь-якій сфері діяльності, в результаті якого створюються нові, оригінальні матеріальні та духовні цінності, отже, існує можливість розвитку і вдосконалення особистості.

У роботах теоретиків та практиків педагогіки творчість розглядається і як процес діяльності педагога та його вихованців, і як одержаний результат. Педагогічна творчість має таку особливість: змістом його є створення людини, яка завжди неповторна, унікальна (М.М. Поташник); педагогічна творчість може мати правильний напрям тільки тоді, якщо свої завдання педагог визначає природою самої людини (Е. Краніх). Якщо проаналізувати педагогічний процес, то можна побачити у ньому дві підсистеми: перша пов'язана з процесом підготовки педагога до творчості, а друга – творчість в ході безпосередньої взаємодії з учнями (В.А. Кан-Калік).

Оновлення сучасної соціокультурної ситуації багато в чому залежить від оновлення школи, у тому числі й вищої, а це, у свою чергу, пов'язано з професійною творчістю її викладачів. Через специфіку нашого дослідження нас цікавить вища педагогічна школа і творчість її педагогів.

Ми розглядаємо професійну творчість викладачів педагогічних ВНЗ як діяльність, яку відрізняють якісно нові підходи до організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі та формування висококваліфікованого, з погляду сучасної науки, творчо мислячого фахівця.

Логіка дослідження мала на меті проведення ґрунтовного історико-педагогічного аналізу розвитку професійної творчості викладачів педагогічних ВНЗ [5]. При цьому ми враховували той факт, що педагогічний вищий навчальний заклад є невід'ємною ланкою системи вищої освіти. Тому більшість проблем вищої педагогічної школи, у тому числі й проблема професійної творчості її викладачів, є адекватною проблемам інших вищих навчальних закладів.

Ґрунтуючись на цьому, наші погляди були звернені не тільки до історії педагогічної освіти, але й до історії освіти в цілому. При цьому, головний акцент був зроблений на розгляд

процесу становлення вітчизняної вищої школи [3]. Акцент цей не випадковий, оскільки, на нашу думку, вивчаючи вітчизняну вищу школу, ми можемо яскраво та рельєфно представити процес становлення і вдосконалення вищої педагогічної освіти в єдності її теорії та практики, а розвиток професійної творчості викладача ВНЗ розглянути як один з проявів даного процесу [2].

Аналіз численних документів дає підставу стверджувати, що впродовж декількох століть йшов пошук таких оптимальних форм організації освітнього процесу у вищій школі, які сприяли б розвитку не тільки особистості студента, але й, в не меншій мірі, особистості викладача, реалізації їх творчого потенціалу. В результаті цього теоретико-практичного пошуку були визначені принципово нові підходи до організації навчально-виховного процесу у ВНЗ (гуманістичний, культурологічний, знаково-контекстний, особистісно орієнтований і т. д.) та розроблені різні педагогічні технології – системи засобів і методів навчання та виховання, що використовуються з метою ефективного досягнення поставлених завдань. Саме цим, на наш погляд, характеризується сучасний період розвитку вузівської педагогічної освіти.

При дослідженні проблеми розвитку професійної творчості викладачів педагогічних ВНЗ знайшла своє підтвердження гіпотеза, що ефективність даного процесу підвищується, якщо дотримані певні умови.

Під педагогічними умовами ми розуміємо обставини, що сприяють прояву та розвитку творчої індивідуальності викладача вищої школи, формуванню у нього авторської педагогічної технології. Проектування і створення педагогічних умов в цілісному педагогічному процесі вищого навчального закладу є важливою складовою досліджуваної проблеми.

У ході дослідно-експериментальної роботи нами виявлені та обґрунтовані такі умови:

- розвиток творчої індивідуальності педагога ВНЗ;
- цілеспрямоване формування індивідуального стилю викладача вищої школи;
- проектування цілісного навчально-виховного процесу у ВНЗ на основі створення системи спільної творчої діяльності всіх його учасників;
- розробка та використання технології рефлексії викладачів й студентів у професійно-дослідницькій діяльності;
- узгодження об'єктивних умов та індивідуальних особливостей викладачів ВНЗ через сумісне цілеполагання, стратегію та варіативність діяльності.

Розвиток творчої індивідуальності викладача вищої школи не може бути керованим процесом, якщо не будуть розроблені критерії його прояву в професійній діяльності. На жаль, неповна розробленість теорії творчості в цілому і педагогічної, зокрема, не дозволяють сьогодні зробити це чітко і однозначно [6]. Нам близька точка зору ряду вчених (Є.Н. Шиянов, Н.Г. Руденко та ін.), які вважають, що критеріями прояву творчої індивідуальності особистості педагога виступають перш за все його професійно-особові показники.

На підставі проведеного дослідження, ми виділяємо такі критерії: сформованість педагогічної культури та вироблення професійного ідеалу; володіння діагностичними вміннями та навиками; готовність і здібність до творчості.

Ураховуючи, що велінням часу є зростання ролі культури в різних сферах суспільного життя, особливо важливою для організації виховання та освіти майбутніх фахівців є наявність викладачів з високим рівнем педагогічної культури.

Професійна педагогічна культура – особливий елемент культури особистості. Педагогічна професія – єдина у своєму роді, оскільки професійна культура педагога може бути сформована лише на основі загальної культури особистості.

Не дивлячись на різницю позицій в тлумаченні поняття «Педагогічна культура», єдиною в них залишається сума і система світоглядних, спеціальних і психолого-педагогічних знань, практичних умінь, навиків, відносин, оцінок подій, що відбуваються, явищ, чинників в нашій педагогічній дійсності, вибір правильних педагогічних та психологічних рішень на основі знання особистості тих, з ким будується спілкування, уявлення про професійний ідеал, шляхи і засоби його досягнення; розвиненість відчуттів, супроводжуваних ці уявленнями: відчуття професійної гордості, честі, гідності, відповідальності [8].

Професійний ідеал – вищий ступінь досконалості в професійній діяльності.

Для створення більш повної та точної моделі професійного ідеалу викладача педагогічного ВНЗ ми використовували різні джерела, зокрема думку самих викладачів і студентів, висловлені ними в результаті опитування. Опитуванням було охоплено 137 студентів I-V курсів факультетів педагогічної освіти, початкового навчання та іноземної філології; 21 викладач педагогічних кафедр Харківського гуманітарно-педагогічного інституту (ХГПІ).

Респондентам було запропоновано питання: «Якими особовими та професійними якостями, на Ваш погляд, повинен володіти викладач педагогічного ВНЗ?»

У загальному вигляді відповіді студентів утворили ієрархічний ряд, що складається з наступних груп:

- любов до людей;
- уміння спілкуватися з ними;
- довіра;
- розуміння;
- терпіння;
- чуйність;
- доброзичливість;
- щирість у взаєминах;
- глибоке знання предмету і захопленість наукою, на основі якої він побудований;
 - серйозна психолого-педагогічна підготовка;
 - високий рівень інтелектуального розвитку;
 - володіння міжнаочними зв'язками;
 - уміння цікаво і доступно пояснювати матеріал;
- уміння «давати» теоретичний матеріал не ізольовано, а в конкретному зв'язку з вимогами практичної роботи;
 - високий рівень культури;
 - широкий кругозір;
 - особиста привабливість;
 - відчуття гумору;
 - винахідливість;
 - твердість й рішучість характеру;
 - упевненість в собі;
 - сила волі;
 - самовіддача.

Збудувати ієрархічний ряд якостей педагога вищої школи на основі анкет викладачів виявилось складніше, оскільки у всіх відповідях етичні, інтелектуальні, професійні характеристики були представлені достатньо повно і в рівній мірі. Дані цих анкет увійшли до запропонованої моделі професійного ідеалу викладача вищого педагогічного навчального закладу, яка, на наш погляд, являє собою єдність двох взаємнопроникаючих та взаємодоповнюючих частин, названих нами «особові та професійні характеристики».

Ураховуючи тему дослідження, ми запропонували викладачам ХГПІ – учасникам опитування – виділити ті риси, які, на їхню думку, повинні відрізняти педагога ВНЗ за його професійною творчістю.

Узагальнюючи отримані дані, ми відзначаємо, що професійний ідеал викладача педагогічного ВНЗ має наступні творчі характеристики:

- яскраво виражена творча спрямованість;
- високий творчий потенціал;
- творча активність;
- здібність до інновацій;
- уміння будувати свою діяльність на основі принципів співпраці та співтворчості зі всіма учасниками навчально-виховного процесу у вищій школі;
- прагнення сформулювати досвід творчої діяльності у своїх студентів – майбутніх вчителів.

Під творчим потенціалом ми розуміємо можливості, здібності, професійну компетенцію, які можуть бути використані для творчого вирішення завдань освітнього процесу у вищому навчальному закладі.

Творча активність розглядається нами з двох позицій – з позиції саморозвитку педагога вищої школи і з позиції його професійної діяльності. У першому випадку вона виявляється у вдосконаленні ним своїх знань, умінь, навичок та здібностей; у другому – в прагненні вийти за рамки заданої програми дій, в пошуку нових шляхів вирішення поставлених завдань, в розробці інноваційних педагогічних технологій.

Прагнення сформувати досвід творчої діяльності у своїх студентів є однією з головних відмінних характеристик творчої особистості викладача педвузу не випадково. Для нього розвиток власної професійної творчості повинен бути не самоціллю, а засобом формування творчого вчителя для сучасної української школи [8].

Творча індивідуальність викладача вищої школи виявляється в конкретній діяльності. У ході дослідно-експериментальної роботи на кафедрі педагогіки та психології Харківського гуманітарно-педагогічного інституту нами розглянуті та проаналізовані різні форми і методи професійної діяльності педагога вищої школи, напрями розвитку професійної творчості викладачів педагогічних ВНЗ на сучасному етапі, такі як: розробка нових навчально-тематичних планів і програм (зокрема авторських), їхня апробація; використання різноманітних форм і методів організації навчально-виховного процесу у ВНЗ; співпраця зі школами та іншими освітніми установами, педагогічна освіта; науково-дослідницька робота.

Визначаючи розробку навчально-тематичних планів і програм як перший шлях розвитку професійної творчості викладачів ВНЗ, ми виходили з того, що створюючи їх, ВНЗ і всі його підрозділи намічають перспективи розвитку своєї діяльності з обліком не тільки вимог сьогодення і завтрашнього дня, але і багато в чому творчого потенціалу навчального закладу і його структурних підрозділів. Уже на цьому етапі створюються та удосконалюються нові педагогічні технології, напрацьовується змістовний і методичний компонент навчальних дисциплін.

Другий шлях пов'язаний з безпосередньою творчою реалізацією створених планів та програм, з підвищенням ефективності освітнього процесу у вищій школі.

Вибір третього шляху визначений тим, що сьогодні велика увага приділяється зміцненню творчих зв'язків педагогічного ВНЗ і різних освітніх установ. У процесі цього відбувається взаємозбагачення теорії та практики. Така співпраця дозволяє педагогові вищої школи не тільки удосконалювати знання, уміння, навички, але й розширювати рамки своєї професійної творчості.

І, нарешті, четвертий напрям вибраний нами тому, що вищий навчальний заклад завжди не тільки активно передавав накопичене наукове знання, але й цілеспрямовано та плідно його розробляв. Історично склалося так, що науково-дослідницька робота вважається важливою складовою частиною професійної творчості викладача вищої школи.

Проведені нами дослідження дозволяють говорити, що в перші два-три роки своєї діяльності у вищій школі викладач, в основному, удосконалює спеціальні знання і проявляє творчість у пошуку нових організаційних форм і лише потім починається творчий процес, інтенсивне дослідження творчих рішень в решті областей. При цьому необхідно підкреслити, що для найбільш ефективного розвитку професійної творчості педагога педагогічного ВНЗ необхідне поєднання внутрішньої готовності до творчості та можливостей реалізації її на практиці.

Наша робота показала, що ці можливості закладені в кадровій політиці, в змісті навчальних планів і програм, у вдосконаленні матеріально-технічної бази ВНЗ, у достатньому фінансуванні, програмному та законодавчому забезпеченні професійної діяльності педагогів вищої школи, в зміні соціокультурної ситуації.

Висновки. Проведене дослідження дозволило сформулювати ряд висновків, найважливішими з яких є такі:

- перетворення останніх часів викликають необхідність поліпшення роботи педагогів ВНЗ, від яких залежить підготовка фахівців, здатних подолати кризові явища та підняти рівень добробуту суспільства. Цим пояснюється гострота й актуальність проблеми розвитку професійної творчості викладачів вищої школи;

- професійну творчість викладача вищої школи необхідно розглядати не тільки в контексті навчально-виховного процесу ВНЗ, але й сучасного стану всієї системи вищої освіти і, ширше, в контексті тих тенденцій, які віддзеркалюють процес розвитку освіти в цілому;

- творчість викладачів ВНЗ, яка є обов'язковою характеристикою їхньої професійної діяльності, на різних історичних етапах розвитку вищої школи розумілася по-різному: від творчого перетворення окремих форм і методів навчання й виховання до творчого переосмислення навчально-виховного процесу в цілому;

- професійна творчість для викладача ВНЗ не самоціль, а засіб досягнення найбільш оптимальних результатів у навчально-виховному процесі вищої школи. Вона виступає як один з головних чинників, що забезпечують високу професійну підготовку майбутніх фахівців;

- оптимальний розвиток професійної творчості викладача вищої школи не може бути досягнутим виключно організаційними заходами, направленими на проектування та реалізацію

цілісного навчально-виховного процесу у ВНЗ на основі створення системи спільної творчої діяльності всіх його учасників. Необхідний ряд умов, безпосередньо пов'язаних з удосконаленням особистості педагога вищої школи. Найважливішими з них ми вважаємо розвиток творчої індивідуальності викладача ВНЗ і цілеспрямоване формування його індивідуального стилю діяльності;

- процес розвитку професійної творчості викладача ВНЗ буде успішним та ефективним, якщо внутрішня потреба та готовність особистості до творчості підкріплена можливостями їхньої реалізації на практиці;

- реальним показником розвитку професійної творчості педагога вищої школи є творче перетворення діяльності.

Наукова новизна та теоретична значущість дослідження полягає в тому, що на основі теоретичного аналізу й вивчення практичного стану проблеми дано визначення "професійна творчість викладачів педагогічних ВНЗ", визначені та розкриті суть і особливості творчої організації педагогічного процесу у вузі. Виявлені, теоретично обґрунтовані й перевірені в дослідній роботі шляхи розвитку професійної творчості викладачів педвузів, психолого-педагогічні та організаційні умови, що дозволяють реалізувати їхні здібності та творчий потенціал. Проаналізовані й розкриті можливості їхньої взаємодії зі студентами, направлені на забезпечення творчого підходу до навчально-виховного процесу, підвищення його ефективності.

Практична значущість дослідження полягає в розробці й упровадженні методичних рекомендацій і програм, навчальних посібників, що розкривають зміст, форми і методи розвитку професійної творчості викладачів педагогічних ВНЗ. Матеріали і висновки дослідження можуть бути використані при підготовці лекцій, семінарських, практичних і лабораторних занять з психолого-педагогічних дисциплін. Матеріали дослідження можуть бути корисними і викладачам непедагогічних ВНЗ.

Достовірність і обґрунтованість висновків, що містяться у дослідженні в цілому та у статті зокрема, забезпечуються відповідністю використаних методів дослідження предмету, об'єкту, цілям, завданням та гіпотезі, що висувається; результатами теоретичного аналізу літературних джерел, усією дослідницько-експериментальною роботою.

Перспективи подальших досліджень. Висунута проблема є багатоаспектною, її вирішення не вичерпується нашим дослідженням. Необхідним і перспективним видається подальше розкриття суті процесу розвитку професійної творчості викладачів педагогічних ВНЗ. У зв'язку з цим необхідно проаналізувати теоретичну складову даного процесу. Також заслуговує уваги пошук оптимальних критеріїв його результативності.

Список використаних джерел

1. Бакланова М.Л. Полікультурний аспект інноваційний методів навчання при підготовці спеціалістів комп'ютерних наук / М.Л. Бакланова // Вісник Черкаського державного університету. – Черкаси, 2005. – Вип. 75: Сер.: Пед. науки. – С. 8–13.
2. Гречаник О. До визначення місця акмеологічної компетентності у професіоналізмі вчителя / О. Гречаник // Гуманізація навчально-виховного процесу. – Слов'янськ, 2006. – Вип. 32. – С. 15–21.
3. Даниленко Л.І. Експертиза інноваційних освітніх проектів та технологія їх здійснення / Л.І. Даниленко, В.І. Довбищенко // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. – К., 2001. – Вип. 4. – С. 12–17.
4. Инновационные технологии в гуманитарном вузе / научн. ред. В.И. Носков. – Донецк: Лебедь, 2002. – 288 с.
5. Лісова Н.І. Забезпечення безперервності педагогічної освіти молодих вчителів / Н. І. Лісова // Вісник Черкаського держ. ун-та ім. Б. Хмельницького. – Черкаси, 2001. – Вип. 26: Сер.: Пед. науки. – С. 74–80.
6. Носков В.І. Психологічні засади підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників в умовах вищої школи / В.І. Носков // Наукові записки. – К., 2005. – Вип. 26, т. 3. – С. 232–235.
7. Севастюк М. Педагогічне прогнозування як складова готовності вчителя до інноваційної діяльності / М. Севастюк // Школа першого ступеня: теорія і практика. – Переяслав-Хмельницький, 2003. – Вип. 6. – С. 150–156.

8. Соснюк О.П. Формування педагогічної готовності особистості до інноваційної діяльності : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 / О. П. Соснюк; Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Х., 2006. – 20 с.

Дьоміна Ю.В.

Розвиток професійної творчості викладачів педагогічних ВНЗ

Метою даної статті стало виявлення й розкриття умов та шляхів розвитку професійної творчості викладачів педагогічних ВНЗ. Автором була розглянута проблема творчості як предмету наукового знання та здійснений історико-педагогічний аналіз проблеми; вироблено рекомендації по організації спільної творчої діяльності викладачів і студентів педагогічних ВНЗ у навчально-виховному процесі.

Ключові слова: професійна творчість, творчий потенціал особистості, творча активність особистості, соціальне середовище, самоактуалізація, самореалізація.

Дёмина Ю.В.

Развитие профессионального творчества преподавателей педагогических вузов

Целью данной статьи стало выявление и раскрытие условий и путей развития профессионального творчества преподавателей педагогических вузов. Автором была рассмотрена проблема творчества как предмета научного знания и осуществлен историко-педагогический анализ проблемы; выработаны рекомендации по организации совместной творческой деятельности преподавателей и студентов педагогических вузов в учебно-воспитательном процессе.

Ключевые слова: профессиональное творчество, творческий потенциал личности, творческая активность личности, социальная среда, самоактуализация, самореализация.

Yu. Demina

Development of Teacher's Professional Creativity in Pedagogical Higher School Teachers

The purpose of this article was the exposure and disclosure of terms and ways of developing teacher's professional creativity in higher pedagogical institutes. The author has considered the problem of creativity as a subject of scientific knowledge, the historical pedagogical analysis of the problem has been carried out, recommendations worked out as far as teachers' and students' mutual creative activities during educational process.

Key words: professional creativity, creative potential of personality, creative activity of personality, social environment, self-actualization, self-realization.

Стаття надійшла до редакції 21.01.2010 р.